

7.10.2024

StV@eduskunta.fi

Viite: HE 78/2024 vp

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta on pyytänyt HUS-yhtymältä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttamisesta. HUS kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja antaa seuraavan lausunnon.

Ennakollinen talouden ohjauksen menettely

Esityksessä kuvattu ennakollisen talouden ohjauksen menettely on luonteeltaan palvelujen järjestäjiin kohdistettua informaatio-ohjausta, jonka tarkoituksena on ehkäistä palvelujen vaarantumista ja palvelujen järjestäjän päätymistä arviointimenettelyyn. Menettelyn tavoitteet ovat kannatettavat eikä HUS-yhtymällä ole menettelyyn sinänsä huomauttamista.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että hyvinvointialueiden talouden ohjaaminen erillään toiminnasta ei ole erityisen vaikuttavaa, koska talous on seurausta toiminnasta ja tiiviissä yhteydessä siihen. Olemme aiemmin nostaneet sitä esille (mm. lausunto VN/1082/2024 ja HUS-yhtymän asiantuntijalausunnot HE 2/2024 vp:n eduskuntakäsittelyssä), että valtioneuvoston ohjausresursseja ja asiantuntemusta tulisi hyödyntää kokonaisuutena ja samansuuntaisesti, ja ohjata taloutta ja toimintaa samanaikaisesti ja samansuuntaisesti. Toiminnan ohjaus puolestaan edellyttää vahvaa osaamista sotepe-palvelutuotannosta.

Vain riittävän ko. palvelutuotannon tuntemuksen kautta on mahdollista tunnistaa tehokkaat ohjaustoimet ja tätä kautta saada ohjaukselle vaikuttavuutta. Pelkkä järjestämisen ja talouden ohjaus ei ole riittävää, vaan samanaikaisesti tulee tehdä toimintaan ja palvelutuotantoon kohdistuvaa, samansuuntaista sisältöohjausta ja käydä palvelujärjestelmän kanssa vuoropuhelua. Perusteltua olisi, että valtioneuvoston sisältöohjaus tukeutuisi tältä

7.10.2024

osin sekä valtion asiantuntijaviranomaisten (mm. THL, Palko) että hyvinvointialueiden omaan osaamiseen tehokkaasta ja yhdenvertaisesta palvelujen järjestämisestä.

Arviointimenettely

HUS-yhtymällä ei ole kommentoitavaa arviointimenettelyyn tai sen kriteereihin esitettyihin muutoksiin.

Haluamme kuitenkin tuoda esille myös tässä yhteydessä HUS-yhtymän poikkeuksellisen tilanteen alijäämän kattamisvelvollisuuden osalta. Hyvinvointialuelain 115 § mukaisesti hyvinvointiyhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. HUS-yhtymän tilikauden 2023 lopullinen tulos päättyi 111,1 milj. euroa alijäämäiseksi. HUS-Yhtymällä oli kuitenkin ennestään vuodelta 2022 alijäämää 93 tuhatta euroa, koska valtionvarainministeriön myöntämä rahoitus sote-muutoksen valmistelua varten ei kattanut kaikkia siitä aiheutuneita kuluja. Tämän seurauksena HUS-yhtymän tulee kattaa 2022 ja 2023 vuosilta kertynyt alijäämä 111,2 milj. euroa vuoden 2025 loppuun mennessä. Näin kireä aikataulu ei oletettavasti ole ollut lainsäätäjän tarkoituksena, koska oletusarvoisesti valmistelukustannukset olisi tullut voida täysmääräisesti kattaa valtion rahoituksella. Esitämme, että hyvinvointialuelain 115 §:n alijäämän kattamisvelvollisuuden määräaikoihin lisättäisiin mahdollisuus hakea lisäämää valtiovarainministeriöltä edellä kuvattujen kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttaminen

HUS-yhtymään sovellettavia säännöksiä koskevat teknisluonteiset viittaussisäykset pykälässä 2 ovat kannatettavat ja selkiyttävät järjestämisvastuuseen liittyvän sääntelyn soveltamista HUS-yhtymään lausuntomme VN/1082/2024 mukaisesti.

Muut huomiot

HUS-yhtymä haluaa nostaa esille muun muutostarpeen hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 83 §:n 2 momenttiin. Esitämme, että kyseistä vaalikelpoisuuden menettämistä määräaikaisen palvelussuhteen johdosta koskevaa säännöstä tulisi soveltaa myös hyvinvointiyhtymiin. Ko. lainkohdassa on nykyisellään suppea pykäläviittaus 77–80 §, jonka seurauksena luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa hyvinvointiyhtymän toimielimeen päivänkin palvelussuhteen seurauksena. Tämä poikkeaa hyvinvointialueisiin ja kuntiin sovellettavasta sääntelystä, josta saa käsityksen, että muutos on tapahtunut vahingossa. Näin ollen esitämme, että lain 83.2 § pykäläviittaukset 77–80 §:ään korjataan muotoon 77–81 §.

7.10.2024

Kohteliaimmin,

HUS-yhtymä

Jari Finnilä
Talousjohtaja